

Socialism fără stat: anarhism

Mihail Bakunin

1953

Efectul Marilor Principii Proclamate de Revoluția Franceză. Din momentul în care Revoluția a adus maselor propria biblie, dar nu cea mistică, cea rațională, nu cea cerească, cea pământeană, nu cea divină, cea umană, Carta Drepturilor Omului, care de când a proclamat ca toți oamenii sunt egali, că toți oamenii au dreptul la libertate și egalitate, masele din toate țările Europei, din toate țările civilizate, s-au trezit încet din somnul care i-a ținut în sclavie de când creștinismul i-a amortit cu opiumul său și au început să se întrebe dacă și ei au dreptul la egalitate, libertate și umanitate. Îndată ce această întrebare a fost pusă, poporul, condus de admirabilul său bun simț la fel ca și de instinctul lui a realizat că prima condiție a adevăratei sale eliberări sau umanizării a fost dincolo de toate o schimbare radicală a situației economice. Prima întrebare se referă la pâinea cea de toate zilele, pentru că așa cum a remarcat Aristotel, omul, pentru a putea gândi, pentru a se putea simți liber, pentru a putea deveni om, trebuie să fie eliberat de grijile materiale ale vieții cotidiene. Din această cauză, burghezia, care este atât de gălăgioasă în strigătele sale împotriva materialismului oamenilor și care propovăduiește abținerea idealismului, știe foarte bine ca pentru ea, predica se bazează doar pe vorbe și nu prin exemple. A doua întrebare aparută dinaintea poporului este aceea a pauzei de după muncă, care este condiția indispensabilă a umanității. Dar pâinea și timpul liber nu pot fi obținute decât printr-o transformare radicală a societății existente și acesta explică de ce revoluția indemnă de implicațiile propriilor principii a dat naștere socialismului.

Socialismul este dreptate. Când vorbim de justiție, înțelegem în acest fel nu dreptatea conținută de coduri sau jurisprudența romană, care se bazează într-o mare măsură pe faptele de violență realizate prin forță, violență consacrată în timp și binecuvantată de anumite biserici (creștine sau păgâne) și acceptate ca fiind principii absolute din care întreaga lege este rezultată printr-un proces de argumentare logică? nu, vorbim de acea justiție bazată doar pe conștiința umană, justiția care se găsește în conștiința fiecărui om, chiar și în cea a unui copil și care poate fi exprimată printr-un singur cuvânt: echitate.

Această justiție universală care nu a triumfat asupra lumii politice, juridice sau economice datorită cuceririi prin forță sau influențe religioase ar trebui să devină baza unei noi lumi. Fără aceasta nu poate fi nici libertate, nici republică, nici prosperitate sau pace. Ar trebui să fie guvernată după hotărârile noastre pentru că noi acționăm aproape efectiv pentru instaurarea păcii. Și această dreptate ne silește să luăm asupra noastră apărarea intereselor oamenilor destul de maltratați și cererea libertăților economice și sociale odată cu libertatea politică.

Principiul de bază al socialismului. Noi nu propunem aici, domnilor, vreun sistem socialist sau altul. Ceea ce vrem noi acum este să reclamăm iarăși un mare principiu al revoluției franceze: „fiecare ființă umană trebuie să aibă toate mijloacele materiale și morale pentru a-și dezvolta întreaga umanitate”, un principiu care în opinia noastră, poate fi tradus prin următoarea chestiune: Organizarea societății într-o asemenea manieră încât orice individ, bărbat sau femeie, ar trebui să găsească, în decursul întregii vieți, mijloace aproximativ egale pentru dezvoltarea diferitelor calități și utilizarea lor în propria muncă. Iar pentru a organiza o asemenea societate, arătând imposibilitatea exploatării muncii cuiva, va permite fiecărui individ să se bucure de bunăstarea socială, în care în realitate este produsă doar de munca colectivă și de care se va bucura în masura în care va contribui direct la crearea acelei bunăstări.

Respingerea socialismului de stat. Realizarea acestei misiuni va dura desigur câteva secole de dezvoltare. Dar istoria ne-a adus-o de departe iar în viitor nu o mai putem ignora fără să ne condamnăm noi înșine la o neputință cumplită. Ne-am săturat să adăugăm aici că respingem puternic orice încercare de organizare socială care nu acceptă libertatea completă a indivizilor și a organizațiilor sau cea care ar cere pregătirea pentru orice fel de putere organizatoare. În numele libertății pe care noi o recunoaștem ca singurul fundament și ca unicul principiu creativ de organizare economică și politică, vom protesta împotriva oricui este străin și care seamănă a comunism de stat sau socialism de stat.

Eliminarea dreptului de mostenire. Singurul lucru pe care statul poate și ar trebui să îl facă, după părerea mea, este să modifice legea mostenirii puțin câte puțin, în așa fel încât să facă posibilă eliminarea completă a legii. Legea fiind o creație exclusivă a statului și una din condițiile esențiale a existenței statului divin și autoritar ar trebui să fie eliminată de către libertatea din stat. În alte cuvinte, statul ar trebui să se autodizolve într-o societate liber organizată în acord cu principiile dreptății. Dreptul la mostenire ar trebui, după opinia noastră eliminat, pentru că atata timp cât acesta va exista, vor fi

inechitati economice ereditare, nu neaparat prin inegalitatea indivizilor cat prin inegalitatea artificiala a claselor si in cele din urma se va crea intotdeauna o inegalitate ereditara in dezvoltarea si slefuirea mintilor, care va continua sa fie sursa si consacrarea tuturor inegalitatilor politice si sociale. Sarcina justitiei este sa creeze egalitate pentru toata lumea, o egalitate cu care fiecare e gata sa-si inceapa viata, in care fiecare, condus de natura proprie, va fi produsul propriilor eforturi. In opinia noastra, proprietatea unui decedat ar trebui indreptata spre un fond social pentru instruirea si educarea copiilor de ambele sexe incluzand intretinerea lor de la nastere pana la majorat. Ca slavi si ca rusi, noi ar trebui sa adaugam la aceasta ideea fundamentala sociala, asezata desupra instinctului general si traditional al popoarelor noastre care este ca pana la urma proprietatea ce apartine tuturor oamenilor ar trebui sa apartina doar celor care il muncesc cu propriile maini. Noi suntem convinsi, domnilor, ca acest principiu este corect, ca este o conditie esentiala si inevitabila ale tuturor reformelor sociale serioase si in consecinta vestul Europei nu va ezita sa recunoasca si sa accepte acest principiu in ciuda dificultatilor realizarii lui in tari ca Franta, de exemplu, acolo unde majoritatea taranilor detin pamantul pe care il cultiva, dar majoritatea acestor tarani adevarati vor sfarsi in a nu mai detine nimic, apartinand parcelarii terenului ce vine ca rezultat inevitabil al sistemului politic si economic ce domneste acum in Franta. Noi ar trebui sa ne abtinem, totusi, pentru a propune orice solutie fata de chestiunea pamantului. Noi ne vom limita doar la a propune urmatoarea declaratie:

DECLARATIA SOCIALISMULUI.

„Convinsi ca realizarea serioasa a libertatii, dreptatii si pacii va fi imposibila atata timp cat majoritatea populatiei va ramane deposedata de nevoile elementare, atata timp cat ea este lipsita de educatie si condamnata la ignoranta politica, sociala si sclavie, nu neaparat de catre lege, ci de saracie, de asemenea, cat si de necesitatea de a munci fara a se odihni sau fara pauza, producand toata bogatia de care toata lumea este mandra si primind in schimb doar o mica parte din aceasta care abia ii este suficienta sa isi asigure traiul pentru a doua zi”. „Convinsi ca pentru toate masele populatiei extrem de maltratate de-a lungul secolelor, problema painii este o problema de eliberare mentala, de libertate si umanitate”. „Convinsi ca libertatea fara socialism este un privilegiu si o nedreptate si ca socialismul fara libertate este sclavie si brutalitate” „Liga [pentru pace si prietenie] declara raspicat necesitatea unei reconstructii radicale, sociale si economice, avand ca scop eliberarea oamenilor muncii de sub jugul capitalismului si a proprietarilor latifundiari, o reconstructie bazata pe o dreptate stricta, nici juridica, teologica sau metafizica, ci pe simpla justitie umana, deasupra stiintelor pozitivistice sau a libertatii de peste tot.”

ORGANIZAREA FORTELOR DE PRODUCTIE IN LOCUL PUTERII POLITICE.

Este necesar sa se elimine complet, atat in principiu cand si in fapt, tot ceea ce se numeste putere politica; pentru ca, atata timp cat exista putere politica, vor fi conducatori si condusi, stapani si servitori, exploataatori si exploatați. Odata abolita, puterea politica ar trebui inlocuita de o organizatie de forte de productie si serviciu economic.

In cele din urma dezvoltarea uriasa a statelor moderne, o dezvoltare care este in ultima faza destul de logica in a reduce statul la o absurditate, devine evident faptul ca zilele statului si statul in sine sunt numarate. Deja putem vedea apropiata eliberare a maselor truditore si organizarea lor libera sociala, libera de interventia guvernului, formata din asociatii economice ale poporului si erodand toate frontierele statului si diferentieri nationale si avandu-si bazele doar in munca productiva, munca umanizata, avand un interes comun in ciuda diversitatii sale.

IDEALUL POPORULUI.

Acest ideal, desigur, apare oamenilor ca semnificand inainte de toate sfarsitul lipsurilor, sfarsitul saraciei si satisfacerea tuturor nevoilor materiale prin mijloacele muncii colective, egale si obligatorii pentru toti si apoi, ca sfarsit al dominatiei si libera organizare a vietii oamenilor in concordanta cu nevoile lor, nu de sus in jos asa cum era in stat, ci de jos in sus, o organizare creata de oamenii insisi, dincolo de toate guvernele si parlamentele, o uniune libera de asociatii de muncitori agricoli si din fabrici, din comune, regiuni si natiunii si in final, in viitorul indepartat; o fratie umana universala triumfand asupra ruinelor tuturor statelor.

PROGRAMUL UNEI SOCIETATII LIBERE.

Exceptand sistemul lui Mazzini care este sistemul republican sub forma unui stat, nu exista un alt sistem decat al celei al unei republici ca o comuna, ca o federatie, ca o republica socialista cu adevarat populara, sistemul anarhismului. Sunt politicile revolutiei sociale, al carui scop este abolirea statului, iar economic, organizarea libera a poporului laolalta, o organizare de jos in sus, cu ajutorul unei federatii.

.. Nu va ma fi posibil existenta vreunui guvern politic, pentru ca acest guvern va fi transformat intr-o simpla administratie a afacerilor comune.

Programul nostru poate fi sintetizat prin cateva cuvinte:

Pacea, eliberarea si fericirea celor asupriti.

Razboi contra tuturor opresorilor si profitorilor.

Restituirea totala catre muncitori: tot capitalul, fabricile si toate instrumentele de lucru si si materialele brute sa mearga catre asociatii, iar pamantul, acelora care il cultiva cu propriile maini.

Libertate, dreptate si fraternitate acordata tuturor fiintelor umane de pe pamant.

Egalitate pentru toti.

Tuturor, fara nici un fel de discriminare, acordarea tuturor mijloacele de dezvoltare, educatie desavarsire si posibilitatea egala de a trai in timpul muncii.

Organizarea unei societatii cu ajutorul unei federatii libere de jos in sus, asociatiile de muncitori atat industriali cat si agricoli, intai intr-o comuna, apoi dintr-o federatie de comunei in regiuni, de regiuni in natiumi, si din natiumi intr-o asociatie frateasca internationala.

TACTICI CORESPUNZATOARE IN CURSUL UNEI REVOLUTII.

Intr-o revolutie sociala care este diametral opusa unei revolutii politice, in care toti indivizii conteaza foarte mult, unde actiunea spontana a maselor inseamna totul. Toti acei indivizi ce trebuie sa faca este sa clarifice, sa propage si sa organizeze ideilor corespunzand

instinctului popular, si ce este mai important, sa contribuie cu eforturile lor neobosite spre organizarea revolutionara a puterii naturale a maselor, dar nimic altceva in afara de asta, restul se poate si ar trebui sa se faca de catre oameni insisi. Orice alta metoda va conduce la dictatura politica, revenirea la stat, la privilegiile inechitabile a tuturor asupririlor statului, asta va conduce la o reintoarcere, intr-un mod logic la o restabilire a sclaviei politice, sociale si economice a maselor de oameni.

Varlin si prietenii sai, ca toti socialistii sinceri, si in general ca toti muncitorii nascuti si crescuti din popor, au impartasit la un nivel ridicat aceasta inclinatie perfect legitima impotriva initiativei venind din partea indivizilor izolati, impotriva dominatiei exercizate de catre indivizii superiori si fiind dincolo de toate consistent, ei isi vor prelungi aceeaasi prejudecata si isi vor pierde increderea in propriile lor persoane.

REVOLUTIA PRIN DECRETE ESTE DESTINATA ESECULUI.

Contrar ideilor comunistilor autoritarieni, idei complet eronate in opinia mea, ca revolutia sociala poate fi decretata si organizata prin intermediul unei dictaturi sau al unei Adunari Constituante, prietenii nostri, socialistii parizieni sustin opinia ca revolutia poate fi sustinuta si adusa la un nivel maxim de dezvoltare doar datorita actiunilor de mase spontane si continue a grupurilor si asociatiilor de oameni.

Prietenii nostri parizieni au avut dreptate de mii de ori. Pentru ca, intr-adevar, nu exista o asemenea minte, atat de mare incat sa fie inzestrata cu aceasta calitate de geniu; sau daca vorbim de catre o dictatura colectiva constand in cateva sute de indivizi inzestrati la maxim, nu exista o asemenea combinatie de inteecte atat de vasta incat sa fie in stare sa cuprinda toata multitudinea si diversitatea infinita a adevaratelor interese, aspiratii, dorinte si nevoi constituind in totalitatea sa, vointa colectiva a poporului, nu exista vreun intelect care sa poate sa produca o organizare sociala capabila sa satisfaca dorintele fiecaruia.

O astfel de organizare va fi un fel de pat procustian in care violenta, mai mult sau mai putin pedepsita de stat va forta societatea sa se nenoroceasca. Dar acest sistem vechi de organizare bazat pe forta va fi sfarsit odata cu revolutia sociala prin a da libertate totala maselor, grupurilor, comunelor, asociatiilor si chiar indivizilor si prin distrugerea odata si pentru totdeauna a tuturor cauzelor istorice ale violentei-care reprezinta adevarata existenta a statului si prin a carui cadere va determina distrugerea tuturor inegalitatilor dreptului juridic cat si a tuturor minciunilor diferitelor culte, acest drept si aceste culte

consfintind pur si simplu cu usurinta, atat ideal cat si real, toata violenta reprezentata, garantata si autorizata de stat.

Este evident ca doar atunci cand statul va inceta sa mai existe, umanitatea isi va obtine libertatea si ca adevaratele interese ale societatii, ale tuturor grupurilor, organizatiilor locale locale si de asemenea a tuturor indivizilor care formand o asemenea organizatie isi vor gasi adevarata satisfactie.

ORGANIZAREA LIBERA URMAND ELIMINARII STATULUI.

Eliminarea statului si a bisericii ar trebui sa fie o conditie primordiala si indispensabila in adevarata emancipare a societatii. Asta va fi posibila doar dupa ce aceasta societate va putea sa fie in stare in a-si incepe propria organizare; aceasta oricum, ar trebui sa aiba loc nu de sus in jos, nu in conformitate cu un ideal planuit de cativa intelepti sau savanti si nu prin intermediul decretelor izvorate de catre cateva puteri dictatoriale sau de catre Adunarea Nationala aleasa prin sufragiul universal. Un asemenea sistem, asa cum am amintit, va duce inevitabil la formarea unei aristocratii guvernamentale, care este, o clasa de persoane care nu are nimic in comun cu masele de oameni si suntem siguri, aceasta clasa la randul ei va exploata din nou si va inrobi masele sub pretextul bunastarii generale sau a salvarii statului.

LIBERTATEA SI EGALITATEA AR TREBUI SA MEARGA MANA IN MANA.

Sunt un aliat convins al egalitatii sociale si economice, pentru ca stiu ca in afara acestei egalitati, libertati, demnitati umane, etica sau bunastarea indivizilor cat si prosperitatea unei natiuni nu exista nimic altceva decat o gramada de minciuni. Dar fiind in acelasi timp un partizan al libertatii care este prima conditie a umanitatii, cred ca aceasta egalitate ar trebui creata in lume prin organizarea spontana a muncii si a proprietatii colective, prin organizarea libera a asociatiilor producatorilor in comune, federatii libere de comune si nu prin intermediul actiunii tutelare supreme a statului.

DIFERENTA DINTRE REVOLUTIA AUTORITARIANA SI CEA LIBERTARA.

Acesta este punctul principal care desparte pe revolutionarii colectivisti sau socialisti de comunistii autoritarieni, partizanii initiativei absolute a statului. Scopul amandoua este acelasi, ambele parti vor o creare a unei noi ordini sociale bazate exclusiv pe munca, colectiva sub conditiile economice, acelea ca toti sunt egali, conditionata de detinerea colectiva a mijloacelor de productie.

Doar comunistii isi imagineaza ca vor putea atinge direct dezvoltarea si organizarea puterii politice a claselor muncitoare, mai ales a proletariatului urban, sustinut de radicalii burghezi, pe cand socialistii revolutionari, inamici ai tuturor aliantelor ambigue, cred dimpotriva, ca acest scop comun poate fi atins nu datorita politicii ci a organizatiilor sociale, antipolitice si a puterii clasei muncitoare urbane si rurale, incluzandu-i aici pe cei care, desi apartin prin nastere claselor superioare, s-au rupt de trecutul lor prin propria lor vointa si s-au alaturat cu bratele deschise proletariatului si caruia i-au acceptat programul.

METDODELE COMUNISTILOR SI ANARHISTILOR.

Avem deci doua metode diferite. Comunistii cred ca este necesara organizarea fortelor de muncitori care sa preia puterea politica a statului. Revolutionarii socialisti (anarhistii) vor organiza distrugerea sau daca doriti o expresie mai elevata, lichidarea statului. Comunistii sunt partizanii principiului si practicii autoritare, pe cand revolutionarii socialisti se incred doar in libertate. Ambele parti, in mod egal sunt partizanii stiintei, care distruge superstitiile si care ia locul credintei; dar prima (comunistii) vrea sa impuna stiinta asupra oamenilor pe cand revolutionarii socialisti incearca sa popularizeze stiinta si cunoasterea sa printre oameni, in asa fel incat numeroasele grupuri ale societatii umane atunci cand sunt convinse de propaganda se pot organiza in federatii conforme cu tendintele lor naturale si intereselor lor dar niciodata conform unui plan elaborat dinainte si impus maselor ignorante de cateva minti superioare.

Revolutionarii socialisti cred ca exista mai multa ratiune practica si inteligenta in aspiratiile instinctive si nevoile reale ale maselor de oameni decat in mintile profunde ale acestor doctori invatati si auto-propusi ca educatori ai umanitatii, care, avand dinainte atatea

exemple triste ale incercarilor esuate de a face lumea fericita inca incearca sa isi continue munca in aceeasi directie. Dar revolutionarii socialisti cred, din contra, ca umanitatea a permis prea mult timp, mult prea mult, sa fie condusa de asemenea oameni si ca sursa nenorocirilor nu sta in vreo forma de guvernare sau alta ci chiar in existenta insusi a guvernului indiferent de ce natura este.

Este o diferenta de opinie ce a devenit deja istorica, care exista acuma intre comunismul stiintific, dezvoltat de scoala germana si partial acceptata de socialistii americani si englezi si Proudhonismul, extrem de dezvoltat si impins pana la concluziile sale finale si acceptat acuma de catre proletariatul din tarile latine.Revolutionarii socialisti si-au facut prima aparitia intr-un mod extraordinar si practic in Comuna din Paris.

Pe pancarta pan-germana sta scris: „Slujirea si intarirea statului cu orice cost” pe pancarta noastra, cea social-revolutionara, din contra, este inscriptionat cu litere arzande si insangerate: „distrugerea tuturor statelor, anihilarea civilizatiei burgheze, organizarea libera si spontana de jos in sus, prin intermediul asociatiilor libere, organizarea gloatelor nestapanite de truditori, a intregii umanitati eliberate si crearea unei noi lumi umane universale”.

Inainte de a crea sau mai curand de a ajuta poporul sa creeze aceasta noua organizare este necesara insusirea victoriei.Este necesar sa rasturnam lumea care este, pentru a crea acea lume care ar trebui sa fie.

Biblioteca Anarhistă

Mihail Bakunin
Socialism fără stat: anarhism
1953

Preluat la 19.12.2022 de la <https://iasromania.wordpress.com/>

ro.theanarchistlibrary.org